

**Commentariorvm, Ac Dispvationvm In Primam Partem
Sancti Thomæ Tomvs ...**

Complectens ad viginti sex Quæstiones priores, centum & septem
Disputationes in Capita diuisas

Vázquez, Gabriel

Antverpiæ, 1621

Prior ratio efficax præcedentis sententiæ. c. 4.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-80983](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-80983)

finitur differentia, cum eo, a quo sumitur, genus; comparatur sicut actus cum potentia: in Deo autem non est aliquid, ut potentia, & aliquid, ut actus: ergo ex genere, & differentia constitui non potest. Eadem ratione videntur Henricus, Ricardus, & Agidius: eam tamen infirmam esse paucis ostendam. Si enim repugnaret in Deo esse aliquid per modum potentiae, ex quo sumeretur genus; & aliquid per modum actus, ex quo sumeretur differentia, eo esset, quia sequeretur, Deum non esse simplicem, sed re ipsa compositum ex actu, & potentia: at qui hoc nulla ratione sequitur, si dicamus, ut 1. cap. notatum est, compositionem generis, & differentiae esse solum per rationem nostram. Sic autem nullum est absurdum plura in Deo concedere tanquam componentia, quorum alterum per modum potentiae, alterum per modum actus intelligatur: noster enim intellectus in re simplicissima, qualis est Deus, haec facile concipere potest, sicut etiam distinguere eius attributa, quae ex natura rei non distinguuntur: id enim provenit ex imperfectione intellectus cognoscentis Deum instar aliarum rerum, ut infra disp. 118. ostendemus.

Ex hac doctrina Gregorius q. citata artic. 1. & 2. dissolvit fere omnes rationes, quae afferri solent pro hac sententia, ut inductione constabit. Hinc enim solvitur secunda ratio, quae talis est: Genus est pars eius, quod est sub genere: sed Deus non habet partes: ergo Deus non est sub genere: quia ratione vsi sunt Agidius, & Henricus locis citatis, & Avicenna 8. metaphys. cap. 8. ea tamen nihil probatur: quoniam non videtur esse contra Dei simplicitatem constare aliquibus tanquam partibus per intellectum. Sicut etiam non repugnat compositum esse, aut constitutum per rationem, ut infra disp. 121. c. 3. & disp. 159. c. 2. explicabitur. Solum enim repugnat Deo compositio ex natura rei, sicut etiam pluralitas, & distinctio, praeterquam distinctio personarum.

Tertia ratio est: Res praedicamenti debet esse aliquid distinctum a suo esse, scilicet intentione, & definitione quamvis re ipsa non distinguatur. Intelligit vero Henricus, cuius est haec ratio, solum distinctionem rationis, ut ex doctrina ipsius parebit infra disp. 121. cap. 1. Cum ergo Deus non distinguatur a suo esse, sed in definitione ipsius Dei illud includatur etiam secundum rationem nostram, fit, ut in praedicamento Deus non collocetur.

Haeceadem fere ratione vsus est S. Thomas in hoc artic. & Capreolus in 1. d. 8. quaest. 2. art. 1. con. 2. assumit enim necessarium esse, ut aliquid ponatur in praedicamento, essentiam illius ab existentia differre non solum per rationem, ut dicebat Henricus, sed etiam ex natura rei. Haec tamen ratio ex eodem principio superius posito facile solvitur. Tum quia probari non potest id, quod supponit Henricus in maiori propositione. Tum etiam quia in Deo distinguere possumus essentiam ab existentia conceptu nostro instar creaturarum. Praeterea 3. p. q. 17. art. 2. ostendimus, esse, & essentiam in rebus creatis non distinguui ex natura rei. Cumque compositio ex genere, & differentia sit solum per intellectum, non videtur talis distinctio ex natura rei necessaria.

Quarta ratio Scoti est in hunc modum. Quamvis Deo, & creaturis dari possit conceptus communis, in 1. partem Tomus 1.

munis, & univocus: sic enim putat ens de Deo, & creaturis praedicari; tamen in Deo non est aliqua realitas, quae ex se sit indifferens ad finitum, & infinitum, ex qua desumatur genus: ergo Deus non potest sub genere collocari. Verum ex eodem principio constat, necessarium non esse aliquid distinctum ex natura rei, ex quo genus desumatur, & aliquid, ex quo differentia, ut ex doctrina S. Thomae disp. 180. c. 3. monstrabimus. Quare hoc nihil obstare potest quo minus id, quod simplicissimum est, genere, & differentia constare possit.

Quinta ratio, quam affert S. Thom. cap. illo 15. talis est. Si Deus esset in praedicamento, deberet esse in praedicamento substantiae: in eo autem esse non potest, quia abusive substantia dicitur, auctore Augusti lib. 7. de Trinitate cap. 5. ergo Deus in praedicamento non est. Responderi tamen potest, quamvis substantia, si id, a quo nomen primo impositum est, spectemus, de Deo proprie non dicatur, sed abusive; dicta enim fuit a substansando accidentibus, si tamen rem ipsam significatam attendamus, propriissime in Deo reperitur, ut eodem cap. indicat Augusti. significat enim naturam, seu essentiam, quae alio non indiget, cui inhaereat, sed per se est. Quare docet essentiam Deo proprie convenire. Etiam cum de Deo hypostasis proprie dicatur iuxta phrasim Graecorum Patrum, & Conciliorum, non est, cur negemus etiam substantiam de Deo proprie praedicari. Nam & hypostasis Graece, sicut substantia latine, a substansando dicitur. Quod vero contra objicit S. Thomas cap. illo 25. videlicet illud, *per se*, in substantia nihil esse, & solum negationem existendi in alio significare, ac proinde si in Deo substantia non est, quatenus accidentibus substat, ei substantiam proprie non convenire, mihi non probatur. Nam, ut ostendam 3. p. quaest. 4. art. 2. contra Scotum, modus ille per se in substantia non est sola negatio, sed positum, quod negatione explicatur, sicut etiam in supposito, & persona.

Sexta ratio, quicquid est in praedicamento clauditur ipso, & continetur id, autem, quod est infinitum, sicut Deus, claudi, aut contineri nequit ab alio: ergo neque esse in praedicamento. Hoc argumento vsi sunt Bonaventura, Thomas de Argentina, & Durandus, & paucis insinuant Agidius, & Albertus: eo tamen parum probatur. Nam contineri sub aliquo genere praedicamenti, contingit solum nostro modo intelligendi: sicut autem intelligimus naturas rerum determinatas, & finitas essentialiter, sic etiam possemus commune aliquid, & indifferens enti finito, & infinito considerare, nisi id aliunde repugnaret. Contineri enim & concludi sub generalissimo praedicamento non est re ipsa finitum esse, & limitatum secundum essentiam. Nam conceptus communis ab utroque abstrahitur, ac proinde sub se complecti potest finitum, & infinitum secundum essentiam. Mitto rationes alias, quas infirmas esse ex praecedenti doctrina facile demonstrarem, & duabus tantum efficacioribus praedictam sententiam confirmabo.

CAPVT IV.

Prior ratio efficacis praecedentis sententiae.

Deus mihi suppetunt rationes, quae sententiam superiori cap. positum efficaciter probant: quarum priorem, quod minus Theologica videtur.

Impugnatur.

Quinta ratio 15. s. Thomae.

Augustinus.

Solutio.

S. Thomas.

Sexta ratio eius impugnatur.

8

Secunda ratio.

Gregorius.

Secunda ratio.

Henricus.

S. Thom. Capreolus.

Quarta ratio Scoti.

videatur in hoc cap. perstringam: posteriorem vero, quæ multam Patrum doctrinam continet, sequenti subijciam. Prior est huiusmodi. Omne quod est sub aliquo genere, vel est in diuiduum, vel species aut sub alterna, aut athoma: sed Deus neutro modo potest esse in prædicamento: ergo nullo modo in eo collocatur. Primum non est species, quia neque continet sub se alias species tanquam sub alterna, neque indiuidua tanquam species in finem, ut manifestum est, neque enim sunt plures dii, solo adhuc numero differentes. Deinde Deus in prædicamento non potest esse indiuiduum: omne namque indiuiduum in ratione speciei cum alijs essentialiter conuenit. Deus autem cum nulla re mundi hoc modo conuenire potest: alioqui diceretur eiusdem speciei cum aliqua creatura, & solo numero ab ea differre: quod est absurdum: quia magis distat a quavis creatura, quam vna creatura ab alia diuersæ speciei: Deus igitur nullo modo cum aliqua creatura sub genere continetur.

CAPVT V.

Posterior ratio.

Posterior ratio est. Aut Deus cum alijs omnibus rebus creatis est sub vno prædicamento entis, aut sub aliquo ex decem assignatis ab Aristotele: sed sub nullo esse potest: ergo non est sub aliquo prædicamento. Primum non potest esse sub ente: tum quia substantia solum est ens simpliciter, cetera vero secundum quid, hoc est, entis entia: id vero quod vniuoce de aliquibus prædicatur, eisdem simpliciter conuenit: tum etiam quia quoties aliquis conceptus abstractus vniuoce pluribus conuenit, debet esse vnus præter multa, hoc est, ita ab illis abstractus, ut in ipsis aliquid remaneat, quo differant, diuersum ab eo, quod vniuoce ab eis abstractum est: alioquin nihil ipsis commune intelligi posset, ut in 14. c. 2. ostendimus. Ens autem non potest hoc modo abstrahi: nam in eo, quod remanet in inferioribus, ipsa ratio entis intrinsece includitur, quæ de causa vulgo dicitur, ens includi in modis intrinsecis, ac proinde non esse genus, neque vniuoce respectu omnium entium singularium, quam rationem tetigit Ricar. Quare non video quomodo cohereant ea, quæ docet Scotus loco citato, nimirum aliquid esse vniuoce commune Deo, & creaturis, Deum autem sub prædicamento non collocari, id quod latius contra ipsum persequi, non est necesse. Ex dictis quoque colligere licet, commentitiam esse quorundam recentiorum sententiam, qui res omnes in vnum prædicamentum entis reuocare conantur.

Deinde dici non potest, Deum esse sub aliquo ex decem prædicamentis ab Aristotele assignatis, ut percurrendo aliqua illorum facile constabit. Nam si sub aliquo illorum collocaretur, esset substantia, aut relationis, ut videtur docuisse Augustinus locis pro priori sententia citatis, ex alijs enim prædicamentis quamuis aliquid de Deo proprie dicatur, ut agere, sicut indicat Augustinus. Illo tamen non est aliquid in ipso Deo intrinsece ei conueniens, nunc autem controuersia est an ipse Deus secundum aliquid sui in prædicamento aliquo ponatur: non tamen an de ipso aliquid prædicamentum extrinsece saltem denominatione proprie enuncietur, sicut forsan enunciaretur

prædicamentum actionis. Quare licet concederemus actionem creationis, vel aliam, quæ Deus exterius aliquid producit, esse in prædicamento actionis, id quod adhuc certum non est, tamen non propterea ipse Deus in eo prædicamento esset. Superest ergo, ut in prædicamento substantiæ, aut relationis debeat esse, si in aliquo collocandus est. In his autem non posse constitui, facile quoque probabitur.

Primum quidem de prædicamento relationis, præter rationem communem, quæ idem probat de prædicamento substantiæ, quam inferius afferemus, hac peculiari monstrari potest. Quamuis series cuiusque prædicamenti per intellectum solum nostrum disponatur, imo vero ipsa prædicamenta nonnunquam sola ratione nostra distinguantur, ut actio, & passio, id quod manifestum erit infra disput. 18. c. 3. prædicamenta tamen accidentium hoc necessario postulant, ut in nullo prædicamento accidentis collocentur nisi vera, & realia accidentia, sicut enim prædicamentum substantiæ est vera, & realis substantia, sic etiam reliqua nouem sunt formæ vere accidentariæ; Quo supposito humana ratio singula prædicamenta accidentis ordinare, atque vnum ab alio distinguere potest, relatio autem quæ est in Deo, non est forma accidentaria, sed vera substantia, ergo non potest in prædicamento relationis, quod est vnum ex nouem, collocari. Quæ etiam ratione disput. 17. c. 2. notabimus, relationem, quæ ex natura rei idem est cum substantia, in prædicamento relationis non esse constituendam. Quæ vero de causa Boethius lib. 1. de Trinitate dicat prædicamentum qualitatis, & quantitatis substantiam in Deo significare, sex autem vltima prædicamenta per modum extrinsecæ formæ de Deo dici, demum prædicamentum relationis de Deo non prædicari, explicabitur disput. 14. c. 1.

Præterea Deum non esse in prædicamento substantiæ, sic ostenditur, nulla ratio apprehendi potest a nostro intellectu vniuoce communis Deo, & creaturis, non solum sapientiæ, potentie, & aliorum attributorum, quæ in creaturis sunt accidentia, in Deo autem substantia, sed neque ipsius substantiæ, hæc enim talis naturæ in Deo est, ut potius super substantia dici debeat, quam substantia, eo quod nec nomen substantiæ, nec conceptus, quem de ipsa habemus, attingat eam, quæ in Deo est, id quod ceteris nominibus, quæ de Deo dicuntur conuenire, communis Patrum opinio fert ut sequenti c. videbimus.

CAPVT VI.

Ratio præcedens Patrum doctrina confirmatur.

Boethius lib. de Trinitate circa medium de Dei substantia loquens ita scribit, Nam substantia in illo, scilicet Deo, non est vere substantia, sed ultra substantiam, & paucis interiectis: Nam cum dicimus, Deus, substantiam quidem significare videmur, sed eam quæ sit ultra substantiam. Quem locum elucidans Gilbertus in commentario illius libri inquit, Nam quæ vocatur eius substantia, in illo quidem est, de quo prædicatur, sed non in eo vere est substantia, id est, non ea veritate rationis, quæ dicitur substantia quodlibet illud esse, quo subsistens est aliquid, est substantia quod in eo est, sed aliqua rationis proportionem vocatur substantia. Quibus verbis Gilbertus sententiam Boethij exprellit, nempe substantiam in Deo non esse eiusdem

Ens non potest esse genus vniuoce ad omnia entia.

Richard.

Scotus.

10

Cur Deus non sit in prædicamento relationis

Boethius.

Cur non colatur Deus sub prædicamento substantiæ.

12.

Boethius.

Gilbert.